

ΙΡΛΑΝΔΙΑ

ΛΙΤΟΤΗΤΑ, ΕΜΦΥΛΗ ΑΝΙΣΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ

Λιτότητα, φύλο και ανισότητα – η Ιρλανδία μετά την κρίση;

Ursula Barry

Περιεχόμενα

Εισαγωγή: Η Ιρλανδία της κρίσης	3
1. Αγορά εργασίας, φροντίδα και έμφυλες οικονομικές ανισότητες	6
2. Τα έμφυλα χαρακτηριστικά του συστήματος πρόνοιας	10
3. Άνιση κατανομή της φροντίδας	14
4. Άνοδος της βίας με βάση το φύλο	16
5. Στέγαση και αστεγία	18
6. Αυξημένα στοιχεία για διακρίσεις	20
7. Ανασκόπηση των νομοθετικών αλλαγών και του δημοσίου λόγου	23
Επίλογος	28
Βιβλιογραφικές αναφορές	31
Παράρτημα	34
Βιογραφικό σημείωμα	37

Εξαιτίας της επίμονης φύσης της δυσχερούς οικονομικής κατάστασης –και του έμφυλου χαρακτήρα της– η ανισότητα βάρυνε κατά τη διάρκεια των χρόνων της κρίσης στην Ιρλανδία. Αυτή η διαδικασία έχει αρχίσει να αντιστρέφεται μόνο μέχρι ενός σημείου. Βασική αιτία των σταθερά υψηλών επιπέδων έμφυλης ανισότητας είναι η απουσία επενδύσεων –ή η χρόνια διατήρησή τους σε χαμηλά επίπεδα– στον δημόσιο τομέα, σε συνδυασμό με την έλλειψη πολιτικής και εταιρικής υπευθυνότητας για την επείγουσα ανάγκη για κοινωνικές υποδομές για τη φροντίδα. Συνδέεται με βαθιά ριζωμένες δομικές ανισότητες στη βάση της κοινωνικής τάξης, της εθνικότητας, της αναπηρίας καθώς και του φύλου. Η Ιρλανδία είναι μια εξαιρετικά άνιση κοινωνία, και συγκεκριμένες μειονότητες έχουν επανειλημμένα υποστεί διακρίσεις και βρίσκονται σε σταθερά μειονεκτική θέση πριν από την πρόσφατη οικονομική κρίση, κατά τη διάρκειά της και ύστερα από αυτή. Σε καθεμιά από αυτές τις ομάδες ή αυτούς τους τομείς, οι γυναίκες βρίσκονται αντιμετώπιες με πολλαπλές μορφές δυσκολιών και διακρίσεων.

Η κρίση που έπληξε την Ιρλανδία το 2008 διαμορφώθηκε από την κατάρρευση του τραπεζικού τομέα, που συνδεόταν με την ενδογενή κατάρρευση μιας παραφουσκωμένης αγοράς ακινήτων, και από κοινού οδήγησαν σε μια δραματική συστολή της κατασκευαστικής βιομηχανίας (Barry – Conroy, 2015· Barry, 2017· Murphy, 2018). Τα φορολογικά έσοδα κατέρρευσαν και τεράστια ποσά δημόσιων πόρων (μεταξύ των οποίων και μεγάλοι δανεισμοί που συνοδεύονταν από τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας) διοχετεύτηκαν στη *διάσωση* του τραπεζικού τομέα, μετατρέποντας το *ιδιωτικό χρέος* σε ένα υπέρογκο *δημόσιο χρέος*. Στον απόηχο αυτής της κρίσης, επιβλήθηκαν αυστηρά μέτρα λιτότητας με φόντο την ανεξέλεγκτη ανδρική ανεργία που γρήγορα εξαπλώθηκε σε όλους τους τομείς υπηρεσιών και κατάπτε όλη την οικονομία, με αποτέλεσμα εξαιρετικά υψηλά επίπεδα φτώχειας και ανισότητας

στα νοικοκυριά. Ο δεδηλωμένος στόχος των πολιτικών λιτότητας ήταν να αντιμετωπίσουν την κρίση στη δημόσια οικονομία. Ωστόσο, η πιο ύπουλη συνέπειά τους υπήρξε το ότι συγκεκριμένοι κοινωνικοί τομείς υπέφεραν ιδιαίτερα βαριά. Αναλύσεις για τις διαδοχικές περικοπές λιτότητας έχουν δείξει ξεκάθαρα ότι οι γυναίκες που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση (ιδιαίτέρως οι ανύπαντρες μητέρες) επηρεάστηκαν εξαιρετικά αρνητικά και πως δημιουργήθηκαν εντελώς νέα επίπεδα περιθωριοποίησης και ανισότητας στη στέγαση, την επισφαλή εργασία, τα οικιακά χρέη, την φτώχεια και την πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη (Barry, 2017· Cullen – Murphy, 2017).

Παρά τη σημαντική πρόοδο προς την οικονομική ανεξαρτησία των γυναικών, που έχει σημειωθεί, οι γυναίκες στην Ιρλανδία συνεχίζουν να βρίσκονται σε δυσχερή οικονομική θέση με πολλούς τρόπους. Οι γυναίκες συνεχίζουν να είναι εξαιρετικά λιγότερο πιθανό να συμμετέχουν στο εργατικό δυναμικό και πάνω από τέσσερις φορές πιο πιθανό να εργάζονται σε καθεστώς ημιαπασχόλησης σε σχέση με τους άντρες. Οι γυναίκες κερδίζουν κατά μέσο όρο λιγότερο από 14,4% απ' ό,τι οι άνδρες και είναι πολύ λιγότερο πιθανό να εργάζονται σε επαγγέλματα με υψηλούς μισθούς. Οι γυναίκες είναι είκοσι πέντε φορές πιο πιθανό να είναι υπεύθυνες για το σπίτι και την οικογένειά τους. [...] Τα στοιχεία που δείχνουν ότι η κρίση και η λιτότητα έπληξαν ιδιαίτερως βαριά τις γυναίκες συνεχίζουν να αυξάνονται. Ωστόσο, οι δημόσιες συζητήσεις και οι προτεινόμενες λύσεις για την ύφεση δεν λαμβάνουν υπόψη τους κανενός είδους έμφυλη ανάλυση (National Women's Council of Ireland 2019).

Τα στοιχεία της EU SILC (CSO, 2019) φέρνουν στην επιφάνεια ορισμένες γυμνές αλήθειες για τον τρόπο που η μακροχρόνια ανισότητα επιδεινώθηκε την περίοδο της κρίσης. Τα επίπεδα της φτώχειας άγγιξαν το χαμηλότερο σημείο τους στην Ιρλανδία το 2009, όταν χαρακτηρίστηκε φτωχό το 14,1% του πληθυσμού. Έκτοτε το ποσοστό αυτό έχει αυξηθεί και η διαβίωση με χαμηλό εισόδημα έχει γίνει ο κανόνας για ένα μεγάλο πλήθος της ιρλανδικής κοινωνίας, επηρεάζοντας το 15,7% ή έναν στους έξι ανθρώπους στην Ιρλανδία. Οι γυναίκες είναι πιο πιθανό να βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού απ' ό,τι οι άνδρες

(23,5 : 21,8) και αυτό ισχύει ιδίως για τις μεγαλύτερες γυναίκες, ηλικίας 65 ετών και πάνω, στις ηλικίες, δηλαδή, που το έμφυλο χάσμα είναι πολύ μεγαλύτερο. Για τα μονογονεϊκά νοικοκυριά ο κίνδυνος φτώχειας και αποκλεισμού είναι 65,9%, και από αυτή την άποψη η Ιρλανδία έχει την πρώτη θέση στην κατάταξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ-28). Η παιδική φτώχεια αποτελεί θλιβερή πραγματικότητα για ένα στα πέντε παιδιά στην Ιρλανδία, παρά το γεγονός ότι η Ιρλανδία είναι μια σχετικά πλούσια οικονομία. Έτσι, ενώ η Ιρλανδία έχει πράγματι ένα σχετικά υψηλό επίπεδο ανακατανομής του πλούτου –μέσα από τη φορολογία και το σύστημα πρόνοιας–, το όριο της ανισότητας στα εισοδήματα βρίσκεται σε εξαιρετικά υψηλό επίπεδο και έχει ως συνέπεια τη μακροχρόνια εξάρτηση από οικονομικά και κοινωνικά συστήματα. Το 2017, αν όλες οι κοινωνικές μεταβιβάσεις εξαιρούνταν από το εισόδημα, το ποσοστό του κινδύνου φτώχειας θα ήταν 43,8% (CSO, 2019).

Μια σειρά από λεγόμενα έκτακτα μέτρα εφαρμόστηκαν μεταξύ 2010-2012 και περιλάμβαναν το πάγωμα της απασχόλησης στον δημόσιο τομέα, τη μείωση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, τη διακοπή πολλών προνοιακών επιδομάτων, τη διάλυση κρίσιμων υποδομών ισότητας, το φόρο Universal Social Charge (USC) και ένα νέο σύστημα δύο ταχυτήτων για προσλήψεις στον δημόσιο τομέα. Καθένα από αυτά τα μέτρα ανακοινώθηκε ως έκτακτο και βραχυπρόθεσμο, για όσο θα διαρκούσε η κρίση, πράγμα που δεν συνέβη, τελικά. Εργατικές κινητοποιήσεις προγραμματίζονται για τον Φεβρουάριο του 2020 ενάντια στις άνισες αμοιβές των νέων προσλήψεων στην εκπαίδευση και την υγεία (που αποτελούν κατά βάση γυναικοκρατούμενα επαγγέλματα). Και ενώ έχουν αποφασιστεί μειώσεις στα ποσοστά του USC, ο φόρος συνεχίζει να εφαρμόζεται επί του ακαθάριστου εισοδήματος, πέντε χρόνια μετά το τέλος της ύφεσης στην Ιρλανδία (Barry 2017).

Αγορά εργασίας, φροντίδα και έμφυλες οικονομικές ανισότητες

Οι θετικές αυξήσεις στην αμειβόμενη απασχόληση έχουν προβληθεί σαν απόδειξη ότι η περίοδος της ανάκαμψης μετά την κρίση έχει λήξει στην Ιρλανδία και σηματοδοτήθηκε από την αύξηση στο ποσοστό της αμειβόμενης απασχόλησης της ηλικιακής ομάδας 20-64 ετών: για τις γυναίκες από 61,0% σε 68,0% και για τους άντρες από 71,8% σε 80,0% τη χρονική περίοδο 2013-2018. Ωστόσο, η Ιρλανδία έχει ακόμα δρόμο μέχρι να φτάσει στο ποσοστό απασχόλησης που είχε προ κρίσης (78% το 2008). Οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης αποτελούν πάνω από το 50% του συνόλου των υπαλλήλων που παίρνουν τον Εθνικό Κατώτατο Μισθό και περίπου το 80% από αυτούς είναι γυναίκες (βλ. Παράρτημα). Οι γυναικοκρατούμενοι τομείς απασχόλησης έχουν υποστεί την επιβολή επιθετικής επισφάλειας και την αποσάθρωση των μισθών και της ασφάλισης τους. Μια συμβουλευτική διαδικασία για την αντιμετώπιση του έμφυλου μισθολογικού χάσματος, που δημοσιεύτηκε το 2018 από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Ισότητας, εντόπισε ως βασικούς παράγοντες που συμβάλλουν σε αυτή την κατάσταση: το άνισο ποσοστό ευθυνών φροντίδας και οικιακών ευθυνών, που έχουν οι γυναίκες· την έλλειψη προσιτής και ποιοτικής φύλαξης παιδιών· τη συγκέντρωση των γυναικών σε χαμηλόμισθη και επισφαλή εργασία· την υποεκπροσώπηση των γυναικών σε ανώτερες θέσεις και στον τομέα της λήψης αποφάσεων· τις έμφυλες διακρίσεις, την ασυναίσθητη προκατάληψη· τα πολιτισμικά στερεότυπα για ορισμένες θέσεις εργασίας· την έλλειψη ευελιξίας στις εργασιακές συνθήκες και διαφάνειας στις μισθολογικές δομές. Ανακοίνωση του Εθνικού Συμβουλίου

Γυναικών της Ιρλανδίας (2018) υποστηρίζει ότι υπάρχει μεγάλη ανάγκη το ζήτημα της έμφυλης μισθολογικής ανισότητας να εξετάζεται με βάση ένα σύνθετο πολιτισμικό υπόβαθρο που απαιτεί μια σειρά από διορθωτικές ενέργειες.

Πρέπει να ασχοληθούμε με τις ευρύτερες ανισότητες που βιώνουν οι γυναίκες και που τροφοδοτούν το Έμφυλο Μισθολογικό Χάσμα, όπως το μεγάλο ποσοστό γυναικών που εργάζονται σε χαμηλόμισθους τομείς όπως το λιανικό εμπόριο, η φύλαξη παιδιών και ο τουρισμός. Η ευθυγράμμιση του κατώτατου μισθού με το μισθό που είναι απαραίτητος για την επιβίωση και η επένδυση σε προσιτή, προσβάσιμη και ποιοτική φύλαξη παιδιών θα επηρεάσουν θετικά τη μεγαλύτερη μισθολογική ισότητα ανάμεσα σε γυναίκες και άντρες. (NWCI 2018)

Υπάρχουν θεμελιώδη εμπόδια για την ένταξη των γυναικών στην αμειβόμενη απασχόληση. Το χαμηλό επίπεδο δημόσιας παροχής ποιοτικής φύλαξης παιδιών είναι κεντρική αιτία, όπως είναι και το κοινωνικοπολιτισμικό χάσμα που υπάρχει στη συμμετοχή των ανδρών και των γυναικών στις δουλειές του σπιτιού, στη φροντίδα των ηλικιωμένων και στη συναισθηματική εργασία (emotional labour). Το 2017 το 54,2% των Ιρλανδών γυναικών που βρίσκονταν εκτός αγοράς εργασίας ανέφερε τις ευθύνες φροντίδας ως κύριο λόγο (έναντι του ευρωπαϊκού μέσου όρου στο 31%). Τα χαρακτηριστικά των νοικοκυριών που βρίσκονται στο περιθώριο της αγοράς εργασίας περιλαμβάνουν υψηλότερα επίπεδα ανεργίας, χαμηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης, υψηλότερα επίπεδα αναπηρίας, νοικοκυριά που είναι πιο πιθανό να έχουν παιδιά και να είναι μονογονεϊκές οικογένειες, να ανήκουν σε ανειδίκευτα επαγγέλματα και να ζουν σε ενοικιαζόμενη κοινωνική στέγαση. Έχουν εφαρμοστεί ορισμένες θετικές νέες πολιτικές για τη φύλαξη παιδιών, αλλά η Ιρλανδία απέχει πολύ ακόμα από ένα συμπεριληπτικό σύστημα φύλαξης παιδιών με προσιτό κόστος και ποιοτική φροντίδα. Νέα μέτρα έχουν ψηφιστεί κατά κύριο λόγο για την παροχή δημόσιας υποστήριξης για περιορισμένη παροχή φύλαξης για παιδιά ηλικίας 3-5 ετών. Είναι ευρέως γνωστό ότι αυτές οι αλλαγές αργούν να εμφανιστούν στις τάσεις της αγοράς εργασίας και, συνεπώς, είναι ο λόγος που κρύβεται πίσω από το άνω του μέσου όρου έμφυλο χάσμα στην απασχόληση της Ιρλανδίας.

Η Ιρλανδία έχει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά χαμηλών μισθών μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ (ΟΟΣΑ, 2019) και έχει το τέταρτο υψηλότερο ποσοστό εργαζομένων με χαμηλές αμοιβές –που στην πλειονότητά τους είναι γυναίκες– που αποτελεί το 60% των εργαζομένων με κατώτατο μισθό. Οι γυναίκες (29%) είναι πολύ πιο πιθανό από τους άντρες (19%) να εργάζονται με χαμηλό μισθό και πολύ περισσότερες εργάζονται σε καθεστώς επισφαλούς, ανεπίσημης απασχόλησης, όπου οι εγγυήσεις είναι αμελητέες. Μια πρόσφατη αναφορά (NERI, 2019) δείχνει την κλίμακα και τη σύσταση των χαμηλών μισθών στην Ιρλανδία μετά την κρίση – το 25% των υπαλλήλων κερδίζει λιγότερα από τον (τότε) Μισθό Επιβίωσης των 11,45 ευρώ την ώρα. Η έρευνα αυτή έδειξε ότι οι χαμηλοί μισθοί κυριαρχούν στις γυναίκες εργαζόμενες, στους νέους και τους μετανάστες, στους εργαζόμενους στο λιανικό εμπόριο, σε ξενοδοχεία και σε υπηρεσίες ασφάλειας, σε μονογονεϊκές οικογένειες και στους εργαζόμενους με προσωρινές συμβάσεις. Το υψηλότερο ποσοστό ατόμων που βιώνουν στερήσεις και μόνιμη φτώχεια φάνηκε να έχουν οι χαμηλόμισθοι υπάλληλοι που ζουν σε νοικοκυριά με αναγκαστικά χρέη για τα καθημερινά έξοδα επιβίωσης και βιώνουν στερήσεις (Low Pay Commission, 2016· NERI Report, 2019· NESCS, 2018). Υπάρχουν ηχηρές φωνές που ζητούν *Μισθό Επιβίωσης* και εκπτώσεις φόρου που να επιστρέφονται (αντί για κατώτατο μισθό) και να είναι σε μεγαλύτερη αρμονία με το κόστος της επιβίωσης. Το Social Justice Ireland αναφέρει:

Αυτό που είναι ξεκάθαρο είναι ότι τα μέτρα λιτότητας και οι πρωτοβουλίες ευρύτερης πολιτικής που έχουν παρθεί σε πολλές χώρες της ΕΕ έχουν καταλήξει στη διάβρωση των κοινωνικών υπηρεσιών και οδηγούν στον περαιτέρω αποκλεισμό των ατόμων που βρίσκονται ήδη στο περιθώριο της κοινωνίας. Αυτό έρχεται σε άμεση σύγκρουση με την εστίαση στη συμπεριληπτική ανάπτυξη της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» (Social Justice Ireland, 2019).

Μια νέα έκθεση για την επισφαλή εργασία το 2018 ασχολήθηκε με το προφίλ της επισφαλούς εργασίας και έδειξε ότι οι επισφαλείς θέσεις εργασίας είναι συνηθισμένες στον τουρισμό, στο λιανικό εμπόριο, στην εργασία φροντίδας και στην προσχολική εκπαίδευση, που είναι όλοι τους τομείς όπου κυριαρχούν οι γυναίκες εργαζόμενες. Έχουν εκφραστεί ανησυχίες από γυναικείες οργανώσεις ότι οι επισφαλείς θέσεις εργασίας

που σχετίστηκαν με την ιρλανδική αγορά εργασίας κατά τη διάρκεια της κρίσης και κατά την οικονομική ανάκαμψη φαίνεται όλο και πιο πιθανό ότι θα συνεχίσουν να υπάρχουν. Ένα σημαντικό μέτρο που προτάθηκε τον Μάρτιο του 2019 εξασφαλίζει το δικαίωμα στην ασφάλεια και στη σταθερότητα του ωραρίου εργασίας (Barry – Feeley, 2020). Τα στοιχεία δείχνουν επίσης ότι τα άτομα που έχουν πρόσβαση στην αμειβόμενη απασχόληση δεν μπορούν να βρουν τις ώρες εργασίας που θέλουν, και είναι τώρα εμφανές ότι σχεδόν το 33% των εργαζόμενων με μερική απασχόληση στην Ιρλανδία δεν επιθυμεί να εργάζεται με μερική απασχόληση και είναι υποαπασχολούμενο – αυτό το ποσοστό είναι το 8% του εργατικού δυναμικού και αποτελείται κατά κύριο λόγο από γυναίκες (Barry – Feeley, 2020· European Commission, 2019).

Τα έμφυλα χαρακτηριστικά του συστήματος πρόνοιας

Σημαντικά τμήματα των γυναικών, μεταξύ άλλων και πολλές γυναίκες συνταξιούχοι, ορίζονται ως εξαρτώμενα σύμφωνα με το ιρλανδικό σύστημα πρόνοιας που αναφέρεται σε μια δομή του νοικοκυριού η οποία βασίζεται στον παραδοσιακό ρόλο του «άντρα προστάτη της οικογενείας» και σύμφωνα με την οποία οι γυναίκες δεν έχουν ανεξάρτητο καθεστώς δικαιούχου. Οι κανονισμοί της κοινωνικής πρόνοιας έχουν αντίκτυπο στην πρόσβαση στην επίσημη αγορά εργασίας στην Ιρλανδία. Όσοι λαμβάνουν *Επίδομα Ανεργίας* στην Ιρλανδία πρέπει να μπορούν να αποδείξουν ότι βρίσκονται σε ενεργή αναζήτηση εργασίας πλήρους απασχόλησης. Συνεπώς, πολλές γυναίκες που αναζητούν μερική απασχόληση, ώστε να μπορούν να συνδυάσουν την αμειβόμενη εργασία με τις υποχρεώσεις φροντίδας, δεν είναι επιλέξιμες για επίδομα ανεργίας. Αυτό αποτελεί σαφή διάκριση για χιλιάδες γυναίκες και συντελεί στην εξάρτηση, αφού περιορίζει την πρόσβαση στο πλήρες εύρος των προγραμμάτων ενεργοποίησης της αγοράς εργασίας. Ένα ακόμα στοιχείο το οποίο προέκυψε στα χρόνια που ακολούθησαν την ύφεση είναι το χάσμα μεταξύ της κρατικής ηλικίας συνταξιοδότησης (που το 2020 αυξάνεται στα 67 έτη) και της συνταξιοδότησης στην ηλικία των 65 ετών, που επηρεάζει κυρίως τις γυναίκες οι οποίες εξαρτώνται κατά βάση από την κρατική σύνταξη χωρίς εισφορές. Ένα μέτρο ευπρόσδεκτο για τον κατά κύριο λόγο γυναικείο δημόσιο τομέα είναι η νέα νομοθεσία που άρχισε να ισχύει από τον Δεκέμβριο του 2018 και δίνει στους εργαζόμενους στον δημόσιο τομέα την επιλογή να συνεχίσουν να εργάζονται μέχρι τα 69 τους έτη – ωστόσο, η ηλικία συνταξιοδότησης παραμένει στα 65 έτη σε όλο τον ιδιωτικό τομέα (Barry – Feeley, 2020).

Οι πολιτικές λιτότητας που εφαρμόστηκαν κατά την περίοδο της κρίσης είχαν πολύ συγκεκριμένες αρνητικές επιπτώσεις για τις μονογονεϊκές οικογένειες που λαμβάνουν το Βοήθημα για τις Μονογονεϊκές Οικογένειες. Το 94% των μονογονεϊκών οικογενειών που εξαρτώνται από την πρόνοια στην Ιρλανδία είναι γυναίκες, βιώνουν υψηλότερα επίπεδα φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού (56% - βλ. Παράρτημα) και επηρεάζονται ιδιαιτέρως από το χαμηλό επίπεδο και το υψηλό κόστος της παροχής φύλαξης παιδιών. Οι μονογονεϊκές οικογένειες με έλλειψη προσόντων και χαμηλό μορφωτικό επίπεδο είναι σχεδόν πέντε φορές πιο πιθανό να βιώνουν φτώχεια παρά την εργασία σε σχέση με άλλα νοικοκυριά με παιδιά. Ένα στα πέντε παιδιά ζει σε νοικοκυριό που βιώνει φτώχεια, πολλά από αυτά τα νοικοκυριά είναι νοικοκυριά μονογονεϊκών οικογενειών ή πολυπληθή νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα ή/και που εξαρτώνται από προνοιακά επιδόματα.

Ένα εξαιρετικά αρνητικό μέτρο που εφαρμόστηκε κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης στόχευσε τα προνοιακά δικαιώματα των μονογονεϊκών οικογενειών και περιέκοψε σημαντικά την κρίσιμη *παράβλεψη αποδοχών* (που διευκόλυνε πολλούς ανθρώπους να επανενταχτούν στην αμειβόμενη απασχόληση). Η *παράβλεψη αποδοχών* αναφέρεται στο ποσό το οποίο μπορεί να κερδίσει ο γονέας της μονογονεϊκής οικογένειας που απολαύει προνοιακών δικαιωμάτων μέχρι να χάσει μέρος του επιδόματος προνοίας του και έπεσε από τα 146,50 ευρώ ανά βδομάδα στα 60,0 ευρώ (στο διάστημα 2010 με 2015). Ο άγριος χαρακτήρας αυτής της περικοπής έχει αντιστραφεί εν μέρει στους πιο πρόσφατους προϋπολογισμούς, καθώς το χάσμα έχει μειωθεί κατά 36,50 ευρώ ανά βδομάδα, αλλά παραμένει ένα σημαντικό κενό στο επίπεδο των αποδοχών που μπορεί να έχει κανείς, πριν τεθεί σε εφαρμογή η απώλεια του επιδόματος, και δεν επαρκεί για να αποτρέψει τον κίνδυνο της φτώχειας για τις μονογονεϊκές οικογένειες. Μια άλλη σημαντική οικονομική αλλαγή που συντελέστηκε κατά τη διάρκεια της κρίσης ήταν η μείωση του ορίου ηλικίας του νεότερου παιδιού (για τη διαπίστωση της επιλεξιμότητας για Βοήθημα για τις Μονογονεϊκές Οικογένειες) από τα 18 έτη (ή τα 22 έτη, αν το παιδί ήταν ακόμα σε εκπαιδευτική διαδικασία) στα 7 έτη. Η νέα διευθέτηση σήμαινε ότι όσοι δεν δικαιούνταν πλέον το Βοήθημα ανήκαν πλέον σε μια μορφή Επιδόματος Ανεργίας. Σε μια υποχώρηση μπροστά στις δυναμικές εκστρατείες των μονογονεϊκών οικογενειών και

των γυναικείων οργανώσεων, οι όροι του επιδόματος ανεργίας έγιναν πιο ευέλικτοι (Barry – Feeley, 2019). Αναλύοντας τον αντίκτυπο των μέτρων του Προϋπολογισμού για το 2019 στις μονογονεϊκές οικογένειες, ο Cullen και ο Murphy καταλήγουν ως εξής:

Ενώ η ανατροπή της παράβλεψης αποδοχών για τις μονογονεϊκές οικογένειες είναι ευπρόσδεκτη, η πραγματικότητα είναι ότι η αναδιάρθρωση αυτού του επιδόματος παραμένει ως έχει, με αποτέλεσμα να υπάρχουν σήμερα μόνο 39.000 δικαιούχοι, σε σύγκριση με το επίπεδο προ κρίσης, που υπήρχαν 87.840 δικαιούχοι το 2008. Οι μονογονεϊκές οικογένειες με παιδιά άνω των 13 ετών δεν επωφελούνται καθόλου από την ανατροπή της παράβλεψης αποδοχών και, εκτός από τις υποχρεώσεις φροντίδας τους, αναγκάζονται να αναζητούν και να εργάζονται σε εργασία πλήρους απασχόλησης (Cullen και Murphy 2017).

Από κοινού, αυτές οι αλλαγές έχουν αρχίσει τώρα να αντιστρέφουν κάποια από τα μέτρα που πάρθηκαν κατά τη διάρκεια της κρίσης, τα οποία είχαν δυσανάλογες συνέπειες για τις μονογονεϊκές οικογένειες. Ωστόσο, η αποτυχία να αναγνωριστεί η ανάγκη για οικονομικά και κοινωνικά βοηθήματα, που λαμβάνουν όσοι φροντίζουν μόνοι τους οικογένειες με μεγαλύτερα παιδιά και εφήβους, όπως και μικρότερα παιδιά, αποτελεί εμπόδιο για την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την απασχόληση. Γίνεται όλο και πιο εμφανές ότι οι γονείς σε μονογονεϊκές οικογένειες δεν μπορούν να εκμεταλλευτούν ευκαιρίες απασχόλησης εξαιτίας ενός συνδυασμού χαμηλών μισθών και απαγορευτικού κόστους για τη φύλαξη παιδιών (IHREC 2019· Barry – Feeley, 2019).

Η τελευταία ανάλυση του οργανισμού St Vincent de Paul δείχνει ότι μεταξύ 2012 και 2017, ενώ η οικονομία ανέκαμψε και τα επίπεδα ανεργίας μειώθηκαν, το ποσοστό φτώχειας στους εργαζόμενους γονείς σε μονογονεϊκές οικογένειες υπερδιπλασιάστηκε. Το ποσοστό της χώρας σε αυτή την κατηγορία (στο 58%) είναι το υψηλότερο στη Ευρωζώνη. Το κόστος της φύλαξης παιδιών παρουσιάστηκε από το 60% των μονογονεϊκών οικογενειών ως αντικίνητρο για την ένταξη στο εργατικό δυναμικό, ενώ το 45% αντιμετωπίζει το κόστος της στέγασης ως δυσβάσταχτο φορτίο. Στον τελευταίο προϋπολογισμό έγιναν κάποιες διορθωτικές ενέργειες.

Ιδιαίτέρως ανησυχητικό είναι το διογκούμενο ζήτημα της φτώχειας παρά την εργασία σε αυτές τις οικογένειες. Το 2012 ένας στους έντεκα εργαζόμενους γονείς σε μονογονεϊκές οικογένειες ζούσε σε καθεστώς φτώχειας. Μέχρι το 2017 το ποσοστό είχε αυξηθεί στον ένα στους πέντε. Το υψηλό κόστος της στέγασης και της φύλαξης παιδιών σε συνδυασμό με τα χαμηλά επίπεδα των εισοδημάτων σημαίνει ότι πολλές οικογένειες με παιδιά δυσκολεύονται να τα βγάλουν πέρα. Αυτοί οι παράγοντες ρίχνουν σημαντικά το βιοτικό επίπεδο για τους εργαζόμενους γονείς σε μονογονεϊκές οικογένειες, που αντιμετωπίζουν επιπλέον δυσκολίες, καθώς είναι οι ίδιοι που αποτελούν την κύρια πηγή εισοδήματος και που παρέχουν το μεγαλύτερο μέρος της φροντίδας για τις οικογένειές τους. Επίσης, δημιουργούνται επιπλέον εμπόδια για την απασχόληση εκείνων που θέλουν να ξεκινήσουν να δουλεύουν ή να αυξήσουν το ωράριο εργασίας τους (St Vincent de Paul, 2019).

Η έμφυλη ανισότητα στην Ιρλανδία φαίνεται ξεκάθαρα στην άνιση κατανομή των υποχρεώσεων φροντίδας, που κρύβεται πίσω από πολλές άλλες οικονομικές, πολιτισμικές και πολιτικές έμφυλες ανισότητες.

Αυτή η έμφυλη ανισότητα στη φροντίδα περιλαμβάνει τα έμφυλα χάσματα στους μισθούς, στις απολαβές και στις συντάξεις, πράγμα που σημαίνει ότι οι γυναίκες είναι πιθανότερο να είναι εξίσου φτωχές και σε νεαρότερη και σε μεγαλύτερη ηλικία, καθώς είναι πολιτισμικά δεδομένο ότι έχουν τις ευθύνες φροντίδας στην ιρλανδική κοινωνία (Barry – Feeley, 2016).

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Απογραφής του 2016, στη συντριπτική πλειονότητά τους (98%) τα άτομα που φροντίζουν το σπίτι και την οικογένεια σε σταθερή βάση είναι γυναίκες (παρότι ο αριθμός των ανδρών σε αυτή την ομαδοποίηση αυξήθηκε κατά τη δεκαετία που προηγήθηκε του 2016, από 4.900 σε 9.200 άτομα) (CSO, 2016). Μια έκθεση για την εργασία φροντίδας και την άμισθη εργασία αποκάλυψε ότι κατά μέσο όρο οι γυναίκες ξοδεύουν τον διπλάσιο χρόνο από τους άντρες στη φροντίδα και παραπάνω από τον διπλάσιο χρόνο στις δουλειές του σπιτιού – αυτό το σημαντικό έμφυλο χάσμα ισχύει και στην περίπτωση των ανδρών και των γυναικών που δουλεύουν ακριβώς τις ίδιες ώρες στην έμμιση εργασία τους (Barry – Feeley, 2019). Αυτή η μελέτη δείχνει επίσης ότι πάνω από τα μισά άτομα που είναι υπεύθυνα για την άμισθη εργασία φροντίδας προσπαθούν να εξισορροπήσουν αυτές τις ευθύνες με την εργασία τους και ότι οι γυναίκες είναι συντριπτικό ποσοστό των ατόμων που εκμεταλλεύονται το μειωμένο ωράριο, για να διευκολύνουν τη φροντίδα και την άμισθη εργασία. Κατά τη διάρκεια των χρόνων της ύφεσης

μεταξύ 2007 και 2011 αυξήθηκε ο χρόνος που αφιέρωναν οι άντρες στη φροντίδα και στις δουλειές του σπιτιού, ποσοστό που το 2016 επανήλθε στα επίπεδα του 2007, υποδεικνύοντας ότι επρόκειτο για αντίδραση στον οικονομικό κλονισμό της ύφεσης και όχι για μια βαθύτερη αλλαγή συμπεριφοράς. Σε πρόσφατη έκθεσή της για την Ιρλανδία, η Oxfam συνδέει άμεσα την έμφυλη ανισότητα με την υποτίμηση της εργασίας φροντίδας:

Η ακραία ανισότητα συνεχίζει να αυξάνεται και εξακολουθεί να έχει τεράστιο αντίκτυπο στη φτώχεια και την καταπολέμηση της φτώχειας. Οι σεξιστικές οικονομίες υποδαυλίζουν την κρίση ανισότητας, δίνοντας στην πλούσια ελίτ τη δυνατότητα να συσσωρεύει αμύθητα πλούτη σε βάρος των απλών ανθρώπων και ιδιαίτερα των γυναικών και των κοριτσιών. Το αντεστραμμένο οικονομικό μας σύστημα βαθαίνει την ανισότητα με τη χρόνια υποτίμηση της εργασίας φροντίδας, που συνήθως κάνουν οι γυναίκες και τα κορίτσια. Η άμισθη εργασία φροντίδας είναι η «κρυφή μηχανή» που κινεί τους τροχούς των οικονομιών, των επιχειρήσεων και των κοινωνιών μας (Oxfam, 2020).

Μια βασική στρατηγική που έχει εντοπιστεί για την καταπολέμηση του κινδύνου φτώχειας για τα παιδιά είναι η σταδιακή ανάκληση των επιδομάτων και των συμπληρωματικών βοηθημάτων κατά την επιστροφή στην απασχόληση. Τα νοικοκυριά με γυναίκες στην κεφαλή τους, όπως και τα νοικοκυριά με τρία ή περισσότερα παιδιά, αποτελούν την πλειονότητα των νοικοκυριών με χαμηλά εισοδήματα στην Ιρλανδία, και η απότομη διακοπή των επιδομάτων είναι ένας σημαντικός παράγοντας που οδηγεί στον εγκλωβισμό των γυναικών και των παιδιών στη φτώχεια και την ανεργία.

Άνοδος της βίας με βάση το φύλο

Η εστίαση στην ισότητα των φύλων στην Πλατφόρμα για Δράση του Πεκίνου, στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ και στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Ισότητα των Φύλων τονίζει τη σημασία της βίας με βάση το φύλο. Η καταπολέμηση της βίας με βάση το φύλο, όπως και η προστασία και η υποστήριξη των θυμάτων της, στην Ιρλανδία είναι δύσκολο εγχείρημα για πολλούς λόγους, μεταξύ των οποίων οι ελάχιστες καταγγελίες και τα ελλιπή στοιχεία. Οι καταγγελίες για βία με βάση το φύλο στην Ιρλανδία αυξήθηκαν κατά την περίοδο της κρίσης και δεν φαίνεται να μειώνονται μετά την ύφεση. Τα επίσημα στοιχεία για την Ιρλανδία (που είναι σε μεγάλο βαθμό ανεπαρκή και ξεπερασμένα) αποκαλύπτουν ότι οι γυναίκες υφίστανται συχνότερα σεξουαλική κακοποίηση και ότι η αναλογία των γυναικών που κάνουν καταγγελία αυξήθηκε (μεταξύ 2012 και 2015) τόσο για περιπτώσεις βιασμού (από 18% σε 21%) όσο και σεξουαλικής παρενόχλησης (από 46% σε 52%). Πρόσφατα στοιχεία δείχνουν ότι οι γυναίκες αποτελούν το 82% του συνόλου των θυμάτων σεξουαλικών αδικημάτων που έχουν καταγγελθεί. Ενώ κάτω από το 2% των ανδρών έχει αναφέρει ότι υπέστη βιασμό, ένα αξιόλογο ποσοστό –πάνω από 16% το 2015– έχει κάνει καταγγελία για σεξουαλική παρενόχληση. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η προσοχή που έχει δοθεί τα τελευταία χρόνια στις διαφορετικές μορφές σεξουαλικής κακοποίησης θα οδηγήσει σε άνοδο αυτών των αριθμών, αφού όλο και περισσότερες γυναίκες αναφέρουν σεξουαλικά εγκλήματα. Μια νέα μελέτη για τη σεξουαλική επίθεση και βία, που υποτίθεται ότι θα γίνει επιτέλους το 2023, θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε τις αλλαγές με νέους τρόπους – ως τότε υπάρχει σημαντική έλλειψη δεδομένων.

Τη Διεθνή Ημέρα της Γυναίκας το 2019, η ιρλανδική κυβέρνηση επικύρωσε τη Συνθήκη της Κωνσταντινούπολης και δεσμεύτηκε να ενισχύσει περαιτέρω τις δράσεις για την καταπολέμηση όλων των μορ-

φών βίας κατά των γυναικών. Οι γυναικείες ομάδες πιέζουν για αυτές τις δράσεις επί σειράν ετών, και η κίνηση είχε ευρεία αποδοχή. Για να επιτευχθεί η συμμόρφωση με αυτή τη Σύμβαση, το Εθνικό Συμβούλιο Γυναικών της Ιρλανδίας υπολογίζει ότι θα χρειαστούν 331 κλίνες έκτακτης ανάγκης σε όλη την χώρα. Η μειωμένη χρηματοδότηση σε υπηρεσίες πρώτης γραμμής και η αυξημένη ζήτηση για υπηρεσίες κατά την περίοδο της κρίσης είχαν ως αποτέλεσμα να μην μπορεί να απαντηθεί ένα μεγάλο ποσοστό κλήσεων σε γραμμές βοήθειας και τα καταφύγια να μην μπορούν να δεχτούν γυναίκες και παιδιά λόγω έλλειψης χώρου. Για τις γυναίκες που υφίστανται οικιακή βία και σεξουαλική κακοποίηση, η πρόσβαση σε στέγαση είναι ζωτικής σημασίας, πόσο μάλλον στο πλαίσιο της υπάρχουσας και άμεσης κρίσης στέγασης, που έχει καταπιεί την ιρλανδική κοινωνία ως αποτέλεσμα της έλλειψης παροχής δημόσιας στέγασης τα τελευταία δέκα χρόνια (Barry – Feeley, 2019).

Η περίοδος που έχει μεσολαβήσει από την οικονομική κρίση του 2008, η πορεία μέσα από τη λιτότητα και προς την ανάκαμψη, έχει φέρει την Ιρλανδία σε ένα σημείο που η στέγαση δεν ήταν ποτέ πιο άνιση απ' ό,τι το 2020, και υπάρχει μια κρίση στέγασης χωρίς προηγούμενο. Πολλά νοικοκυριά που είναι ιδιαίτερος ευάλωτα στη φτώχεια και στις συσσωρευμένες οφειλές έχουν εξαναγκαστεί σε αστεγία κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, και η Ιρλανδία της περιόδου μετά την κρίση έχει ακόμα πολύ δρόμο για να δει διαφορά στο επίπεδο της κρίσης αστεγών. Η κερδοσκοπία σε βάρος των φτωχών είχε κεντρικό ρόλο στην παγκόσμια ύφεση, και η υπερτίμηση της αγοράς ακινήτων ήταν ένας θεμελιώδης παράγοντας για την οικονομική συντριβή της Ιρλανδίας. Το κόστος της στέγασης στον τομέα της ιδιωτικής ενοικίασης έχει αυξηθεί κατακόρυφα τα τελευταία χρόνια, με τα νοίκια στο Δουβλίνο να είναι τώρα υψηλότερα από το σημείο αιχμής τους το 2008. Συγχρόνως, τα επιδόματα ενοικίου στέγασης δεν έχουν καταφέρει να αυξηθούν ανάλογα με τα αυξανόμενα ενοίκια, οδηγώντας όλο και περισσότερους ανθρώπους στο δρόμο. Το ένα πέμπτο του συνόλου των νοικοκυριών της χώρας εξαρτάται σήμερα από τον τομέα ιδιωτικής ενοικίασης για στέγαση, αλλά αυτό αποτελεί τη βασική πηγή αστεγίας λόγω της έλλειψης ασφάλειας της ιδιοκτησίας και των ενοικίων που γίνονται όλο και πιο δυσβάσταχτα. Μια από τις πιο εντυπωσιακές όψεις αυτής της κατάστασης είναι το αυξανόμενο και ασήκωτο φορτίο της αστεγίας, που μαστίζει τις γυναίκες και τα παιδιά. Τα τελευταία στοιχεία δείχνουν ότι ο αριθμός των παιδιών που βιώνουν αστεγία αυξήθηκε κατά 36% από το 2016 μέχρι το 2018 – συχνά επειδή η στέγαση που διετίθετο για μια οικογένεια με παιδιά ήταν ακατάλληλη για αυτόν το σκοπό. Τώρα οι γυναίκες αποτελούν το 42% των άστεγων ενηλί-

κων, ποσοστό που έχει αυξηθεί μέσα στα δύο τελευταία χρόνια, ενώ προηγουμένως ήταν στο 34%. Αυτό το ποσοστό φτάνει το 44% στο Δουβλίνο.

Η αναφορά της Κοινής Επιτροπής για την Κοινωνική Προστασία (2017) για τη θέση των μονογονεϊκών οικογενειών στην Ιρλανδία επιβεβαίωσε ότι η αστεγία επηρεάζει δυσανάλογα τους γονείς μονογονεϊκών οικογενειών. Από τις οικογένειες που ζουν σε προσωρινά καταλύματα έκτακτης ανάγκης, το 66% ήταν μονογονεϊκές οικογένειες και το 30% των συμμετεχόντων στη λίστα αναμονής για κοινωνική στέγαση ήταν επίσης μονογονεϊκά νοικοκυριά. Αυτό είναι ένα επαναλαμβανόμενο μοτίβο δυσχερούς θέσης λόγω φύλου. Το 2015 το ποσοστό των μονογονεϊκών νοικοκυριών επηρεάστηκε από την αύξηση των τιμών στη στέγαση τρεις φορές περισσότερο από ό,τι τα νοικοκυριά χωρίς παιδιά. Δεδομένου ότι οι γυναίκες είναι υπεύθυνες για την πλειονότητα των μονογονεϊκών νοικοκυριών, αυτό αντικατοπτρίζει τον έμφυλο αντίκτυπο της κρίσης της στέγασης, που βλάπτει σοβαρά την καθημερινή ζωή και την ασφάλεια των γυναικών και των παιδιών. Το κόστος της στέγασης αποτελεί το μεγαλύτερο έξοδο για όλες τις οικογένειες και ιδιαίτερος για εκείνες που οι γυναίκες προσπαθούν να αντεπεξέλθουν μόνες τους, και παρ' όλα αυτά, η συγκεκριμένη διάκριση δεν γίνεται πάντα αντιληπτή.

Το νέο Επίδομα Στέγασης είναι δομημένο με βάση ένα σύστημα προοδευτικής κατάργησης, πράγμα ιδιαίτερα σημαντικό από την άποψη ότι εφαρμόζεται στο πλαίσιο ενός εξαιρετικά σοβαρού και διογκούμενου προβλήματος αστεγίας και έλλειψης σημαντικών επιπέδων δημόσιας κοινωνικής ή προσιτής στέγασης. Η ιδιωτική ενοικίαση δεν παρέχει στις οικογένειες και στα παιδιά ένα ασφαλές και προσιτό οικογενειακό σπίτι, στο οποίο να μπορούν να τακτοποιηθούν, να συνεχίσουν να πηγαίνουν στο ίδιο σχολείο ή να δημιουργήσουν μια κοινότητα. Η κυβερνητική πολιτική διέπεται από τη νεοφιλελεύθερη ιδεολογία που ευνοεί την ιδιωτική αγορά και, παρά τα συντριπτικά στοιχεία που δείχνουν το αντίθετο, μια αβάσιμη προσδοκία ότι η ιδιωτική αγορά (με κάποια στοχευμένα κίνητρα) θα επιλύσει από μόνη της το πρόβλημα της στέγασης. Δεν υπάρχει καμία δέσμευση για επένδυση σε κάποιο σημαντικό κοινωνικό ή δημόσιο πρόγραμμα στέγασης, που θα μπορούσε να δημιουργήσει πρόσβαση σε προσιτή στέγαση για άτομα με χαμηλά έως μέσα εισοδήματα.

Αυξημένα στοιχεία για διακρίσεις

Τα τελευταία στοιχεία για την ισότητα και τις διακρίσεις στην Ιρλανδία δημοσιεύτηκαν από την CSO¹ τον Ιούλιο του 2019 (CSO, 2019). Στα δύο χρόνια που προηγήθηκαν του 2019, το 18% των ατόμων ηλικίας 18 ετών και πάνω ανέφερε ότι έχει βιώσει κάποια μορφή διάκρισης. Μόνο το 3% των ατόμων που βίωσαν διάκριση προχώρησε σε οποιαδήποτε μορφή επίσημης καταγγελίας. Κατά τη σύγκριση της ανδρικής και της γυναικείας εμπειρίας, το 29,1% των γυναικών ανέφερε το φύλο ως λόγο για την διάκριση που βίωσε, σε σύγκριση με το 7,8% των ανδρών. Πάνω από το ένα πέμπτο (27,6%) των ανδρών θεωρούσε τη φυλή, το χρώμα του δέρματος, την εθνοτική ομάδα ή την εθνικότητα λόγο για τη διάκριση που αναφέρθηκε από το 28,4% των ανδρών, σε σύγκριση με το 16% των γυναικών. Οι αναφορές για περιπτώσεις διακρίσεων εναντίον γυναικών έχουν αυξηθεί από 11,8% το 2010 σε 18,8% το 2019. Οι αναφορές για διακρίσεις εναντίον ανδρών στο ίδιο χρονικό διάστημα αυξήθηκαν από 11,6% σε 16,6%. Είναι σαφές ότι οι διακρίσεις ενάντια σε μειονότητες είναι διαδεδομένες στην Ιρλανδία και γίνονται κυρίως εις βάρος των Ταξιδιωτών (Irish Travelers, Pavees) ή με βάση το χρώμα, την εθνικότητα και την αναπηρία. Σχεδόν ένας στους οχτώ ανθρώπους στην Ιρλανδία αναφέρει ότι βίωσε διάκριση κατά τη διάρκεια των δύο προηγούμενων χρόνων. Αναδεικνύονται στοιχεία αυξανόμενης ανισότητας, για παράδειγμα, για τα άτομα με αναπηρίες, των οποίων τα ποσοστά απασχόλησης είναι στο τραγικά χαμηλό ποσοστό του 26,2% (το χαμηλότερο ποσοστό στην ΕΕ, που έχει τον αντίστοιχο μέσο όρο στο 48,1%). Σε σύγκριση με τους λευκούς Ιρλανδούς ερωτηθέντες, οι μαύροι ερωτηθέντες είναι τρεις φορές πιο πιθανό να υποστούν διακρίσεις

1 Central Statistics Office, η επίσημη στατιστική υπηρεσία της Ιρλανδίας (Σ.τ.Μ.)

στο χώρο εργασίας και κατά την πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες και πάνω από τέσσερις φορές πιο πιθανό να βιώσουν διακρίσεις κατά την πρόσβαση σε ιδιωτικές υπηρεσίες. Οι λευκοί μη Ιρλανδοί στις αναφορές για διακρίσεις δεν διαφέρουν από τους λευκούς Ιρλανδούς σε κανέναν τομέα: στο χώρο εργασίας, στην αναζήτηση εργασίας ή σε σχέση με τις δημόσιες υπηρεσίες.

Οι Ιρλανδοί Ταξιδιώτες και Ρομά είναι πολλές φορές πιο πιθανό να βιώσουν διακρίσεις σε σχέση με την ομάδα των λευκών Ιρλανδών στην πρόσβαση στη στέγαση, κατά την αναζήτηση εργασίας και στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας. Οι Ταξιδιώτες και οι Ρομά αναγνωρίζονται ως εθνική μειονότητα στην Ιρλανδία από το 2017 και ως μια από τις πιο ευάλωτες ομάδες που είναι πιθανό να βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας και σε δυσχερείς συνθήκες. Ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων έχει σημειώσει ότι το 80% των Ρομά που ερωτήθηκαν ήταν σε κίνδυνο φτώχειας, ενώ ο αντίστοιχος ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι 17%. Η συμβουλευτική διαδικασία της Στρατηγικής Συμπερίληψης έδειξε ότι, ενώ οι άντρες Ταξιδιώτες και Ρομά βιώνουν ανισότητα στην ιρλανδική κοινωνία, οι γυναίκες στις ίδιες εθνοτικές ομάδες βιώνουν έντονες διακρίσεις. Βασικοί τομείς διακρίσεων για τις γυναίκες ήταν ο αντίκτυπος των ενεργών πολιτικών στην αναπαραγωγική υγεία, στις γυναίκες που βιώνουν βία με βάση το φύλο και στις γυναίκες που ζουν σε καθεστώς φτώχειας.

Οι αιτούντες άσυλο στην Ιρλανδία είναι μια μειονότητα που δέχεται ιδιαίτερες διακρίσεις, αναγκάζεται να ζει σε καταλύματα που λειτουργούν με στόχο το ιδιωτικό κέρδος, χωρίς ιδιωτικό χώρο για τα άτομα ή χώρους κατάλληλους για οικογένειες, απ' όπου συχνά λείπουν οι εγκαταστάσεις για ανεξάρτητο μαγείρεμα και καθάρισμα. Αυτά τα Κέντρα Άμεσης Παροχής υποτίθεται ότι θα λειτουργούσαν μόνο προσωρινά, αλλά έχουν γίνει μακροχρόνια καταλύματα για πολλούς ανθρώπους και παραβιάζουν τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αφορούν την ψυχική υγεία, την ιδιωτικότητα, το δικαίωμα στην εργασία και στην ενασχόληση με τη ζωή της κοινότητας. Μέχρι τις αρχές του 2018 σε όσους εντάσσονταν στην Άμεση Παροχή δεν έχει επιτραπεί να εργαστούν και τους δίνεται μόνο ένα μικρό εβδομαδιαίο ποσό για να καλύψουν στοιχειώδεις προσωπικές αγορές. Ακόμα και όταν τους δοθεί άδεια παραμονής ή τους παραχωρηθεί καθεστώς πρόσφυγα, η πρόσβαση σε ανεξάρτητη

διαμονή είναι εξαιρετικά δύσκολη. Σε μια κρίση στέγασης που το κόστος του ενοικίου έχει εκτοξευθεί κατακόρυφα και οι λίστες αναμονής για κοινωνική στέγαση μεγαλώνουν συνεχώς, όσοι δεν έχουν αποταμιεύσεις και εργασιακές ή οικογενειακές σχέσεις έρχονται αντιμέτωποι με σοβαρό κίνδυνο να μείνουν άστεγοι. Πολλά από τα άτομα που αποκτούν δικαίωμα διαμονής δεν μπορούν να εγκαταλείψουν την *Άμεση Παροχή*, επειδή τα επίπεδα των ενοικίων στον τομέα της ιδιωτικής αγοράς είναι υπερβολικά υψηλά.

7 Ανασκόπηση των νομοθετικών αλλαγών και του δημοσίου λόγου

Τα τελευταία χρόνια στην Ιρλανδία έχουν γίνει κάποιες σημαντικές αλλαγές στις θεσμικές δομές για την ισότητα των φύλων, που επηρεάζουν άμεσα την ισότητα των φύλων. Η ισότητα των φύλων δεν αναφέρεται στο ιρλανδικό Σύνταγμα, δεν υπάρχει διάταξη ενάντια στις διακρίσεις, και το Σύνταγμα δεν αναγνωρίζει το ρόλο του πατέρα. Αντιθέτως, δύο διατάξεις στο Σύνταγμα (Άρθρα 41.2.1 και 41.2.2) αναγνωρίζουν μόνο έναν στενό περιορισμένο ρόλο για τις γυναίκες στο σπίτι και ως μητέρες.

Το Άρθρο 41 προδίδει τις γυναίκες, καθώς δεν περιλαμβάνει την πραγματικότητα και τη διαφορετικότητα της ζωής των γυναικών. Η έντονα έμφυλη γλώσσα προδίδει τους άντρες, καθώς δεν αναγνωρίζει την εργασία φροντίδας από πλευράς τους ή τα καθήκοντα και τις ευθύνες, που έχουν οι άντρες όσον αφορά την παροχή φροντίδας. Επιπλέον, κάνοντας αναφορά μόνο στη φροντίδα στο σπίτι, προδίδει επίσης την κοινωνία, καθώς δεν αναγνωρίζει τους διαφορετικούς τύπους φροντίδας στην κοινότητα αλλά και από μέλη της οικογένειας και φίλους (NWCI, 2020).

Η νομοθεσία για την ισότητα των φύλων ψηφίστηκε τη δεκαετία του '70, όταν η Ιρλανδία πρωτοέγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ). Η ψήφιση μιας ευρύτερης νομοθεσίας για την ισότητα μαζί με νέες υποδομές για την ισότητα τη δεκαετία του 2000 παρείχαν προσασία ενάντια στις διακρίσεις σε εννιά τομείς (μεταξύ άλλων, με βάση

το φύλο, την ηλικία, την αναπηρία, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, το θρήσκευμα, τη συμμετοχή στην Κοινότητα των Ταξιδιωτών, το οικογενειακό καθεστώς και την εθνικότητα) στον τομέα της απασχόλησης και κατά την πρόσβαση σε υπηρεσίες. Ο Νόμος για την Αναγνώριση Ταυτότητας Φύλου ψηφίστηκε το 2015 παρέχοντας τη δυνατότητα έκδοσης διαβατηρίου σε διεμφυλικά άτομα με βάση την προσωπική επιλογή «προτιμώμενου φύλου» για άτομα ηλικίας άνω των 18 ετών.

Τα θεσμικά συστήματα για την ισότητα των φύλων επικεντρώνονται αυτή τη στιγμή στη Μονάδα Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Ισότητας και στην ανεξάρτητη Ιρλανδική Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και την Ισότητα. Μια νέα εξέλιξη είναι ότι η σύσταση της επιτροπής αυτής είναι η *θετική υποχρέωση* που εναποτίθεται στον δημόσιο τομέα και αναγκάζει τους δημόσιους φορείς να μεριμνούν για την ανάγκη να εξαλειφθούν οι διακρίσεις, να προωθηθεί η ισότητα των ευκαιριών και να προστατευτούν τα ανθρώπινα δικαιώματα των υπαλλήλων τους και των χρηστών των υπηρεσιών. Το Νομοσχέδιο Ενημέρωσης για το Έμφυλο Μισθολογικό Χάσμα, που προτάθηκε το 2019, θεωρήθηκε ένα ακόμα βήμα στη διαδικασία αυτής της δεοντολογίας περί θετικής υποχρέωσης σε σχέση με την ισότητα των φύλων, από την άποψη ότι θα χρειάζονταν ιδιωτικές εταιρείες για να συλλέξουν δεδομένα σε σχέση με το φύλο και αναφορικά με τις αμοιβές. Το νομοσχέδιο κατέπεσε με τη διάλυση της κυβέρνησης τον Ιανουάριο του 2020.

Δυναμικές λαϊκές καμπάνιες στην Ιρλανδία δημιούργησαν ένα ασυγκράτητο αίτημα για δημοψήφισμα για το ιρλανδικό Σύνταγμα, και το δικαίωμα στο γάμο ομοφύλων επικυρώθηκε από μια ηχηρή πλειοψηφία στη λαϊκή ψηφοφορία του 2015. Μια ακόμα επιτυχημένη καμπάνια για δημοψήφισμα κατέληξε στη διαγραφή της διάταξης για τα δικαιώματα του εμβρύου/ενάντια στην άμβλωση από το Σύνταγμα. Και στις δύο περιπτώσεις, μεγάλες κινητοποιήσεις έγιναν εκτός του παραδοσιακού συστήματος των πολιτικών κομμάτων και του τομέα των ΜΚΟ. Στην περίπτωση της άμβλωσης, δεκαετίες εκστρατειών από γυναίκες και γυναικείες ομάδες με την υποστήριξη οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και συνδικάτων δημιούργησαν ισχυρές συμμαχίες και οδήγησαν σε τεράστιες νίκες όσον αφορά τα αναπαραγωγικά δικαιώματα των γυναικών και τη δικαιοσύνη στην Ιρλανδία. Οι πολλαπλές δικαστικές υποθέσεις με γυναίκες στη θέση του κατηγορούμενου, η

οργάνωση και οι εκστρατείες από φεμινιστικές και γυναικείες οργανώσεις, από δικηγόρους, γιατρούς, συνδικάτα, από οργανώσεις της ΛΟ-ΑΤΚΙ+ κοινότητας, από πολιτικά κόμματα, από διεθνείς οργανισμούς αλληλεγγύης, όλα τα παραπάνω κορυφώθηκαν με την *Καμπάνια Μαζί υπέρ του Ναι*, που πέτυχε την κατάργηση της διάταξης ενάντια στις αμβλώσεις (8η Τροπολογία). Η Επιτροπή για τη Θέση των Γυναικών και η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου έπαιξαν σημαντικό ρόλο τονίζοντας το δικαίωμα των γυναικών στην πρόσβαση σε άμβλωση στην Ιρλανδία.

Ελάχιστοι μπορούσαν να υπολογίσουν τη δύναμη της θετικής ψήφου, που σάρωσε όλες τις ηλικίες, αστικές και αγροτικές περιοχές, γυναίκες και άντρες, την εργατική και τη μεσαία τάξη και διαπέρασε τα περισσότερα πολιτικά κόμματα. Αλλά οι προσωπικές ιστορίες γυναικών και οι οργανισμοί που τις υποστήριζαν ήταν αυτά που ακούστηκαν πολύ δυνατά για να θαφτούν με μια ψηφοφορία που οι δημοσιογράφοι έχουν αναγνωρίσει ως ψηφοφορία που αφορούσε τις επιλογές και τις αποφάσεις των γυναικών. Οι υπέρμαχοι του δικαιώματος των γυναικών στην πρόσβαση σε άμβλωση υποδέχτηκαν το αποτέλεσμα ως ιστορική πρόοδο για τα αναπαραγωγικά δικαιώματα των γυναικών στην Ιρλανδία. Ενώ αυτή η νέα νομοθεσία αποτελεί ένα τεράστιο βήμα μπροστά, ο αγώνας για την αναπαραγωγική δικαιοσύνη συνεχίζεται στην Ιρλανδία. Αντικείμενο μιας κρίσιμης συζήτησης σε σχέση με την πολιτική για το φύλο το 2018-2019 παρέμεινε το ζήτημα της υγείας των γυναικών, των αναπαραγωγικών δικαιωμάτων τους και της δικαιοσύνης, καθώς και η διαδικασία εφαρμογής του νόμου για τις αμβλώσεις. Μετά την επιτυχία του δημοψηφίσματος για το γάμο ομοφύλων, τονίστηκε η ανάγκη να αναγνωριστούν από τη νομοθεσία οι διαφορετικοί τύποι οικογένειας, που υπάρχουν στην σύγχρονη Ιρλανδία. Τα ομόφυλα ζευγάρια έχουν πλέον το δικαίωμα να βάλουν και τα δύο επίθετα στο πιστοποιητικό γέννησης του παιδιού τους. Σημαντικές αλλαγές μένει να γίνουν ακόμα στην πράξη, ιδίως όσον αφορά τα δικαιώματα ενός παιδιού που η σύλληψή του έγινε με τη βοήθεια δωρητή σπέρματος και όσον αφορά το να υπάρξει ένα πλαίσιο που θα διασφαλίζει ότι και οι δύο γονείς σε ομόφυλες σχέσεις έχουν νομική σχέση με το παιδί ή τα παιδιά που μεγαλώνουν. Αναμένεται ότι θα σταματήσει να επιτρέπεται η ανωνυμία του δωρητή, και έτσι τα παιδιά θα έχουν πρόσβαση στο

πλήρες γενετικό τους ιστορικό μόλις φτάσουν στην ηλικία των 18 ετών, καθώς οι τροπολογίες παρέχουν επίσης την συμπερίληψη όλων των στοιχείων του δωρητή στον Εθνικό Κατάλογο Ατόμων που Γεννήθηκαν με Δωρεά Σπέρματος.

Βασικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία κοινωνικής και πολιτισμικής αλλαγής έπαιξε μια καινοτόμος μορφή συμμετοχικής δημοκρατίας, που προηγήθηκε των δημοψηφισμάτων. Η κυβέρνηση θέσπισε *Συνελεύσεις Πολιτών* –ενενήντα εννιά τυχαία επιλεγμένους πολίτες και έναν διορισμένο πρόεδρο– για να ασχοληθούν με αυτά τα ζητήματα, να διερευνήσουν τις νομοθετικές και τις πολιτικές αλλαγές και να καταλήξουν σε μια πλειοψηφική άποψη για τη συνταγματική αλλαγή. Έπειτα από μια περίοδο αργής, δισταχτικής και βραδυκίνητης κοινωνικής αλλαγής, αυτή η διαδικασία συνέβαλε στην επιτάχυνση της αλλαγής. Μια νέα *Συνέλευση Πολιτών για την Ισότητα των Φύλων 2020* έχει τώρα συσταθεί, για να διερευνήσει νομοθετικές και πολιτικές αλλαγές για μια σειρά από ζητήματα φύλου, μεταξύ των οποίων είναι η ποινή φροντίδας (care penalty), η οικονομική ανεξαρτησία, το έμφυλο χάσμα στις απολαβές, ο χαμηλός μισθός, τα στερεότυπα και η αναπαράσταση του φύλου.

Η ιρλανδική εθνική στρατηγική για τις γυναίκες και τα κορίτσια 2017-2020

Δημιουργώντας μια καλύτερη κοινωνία για όλους τον Μάιο του 2017 (DJELR, 2017), η Ιρλανδική Εθνική Στρατηγική για τις Γυναίκες και τα Κορίτσια 2017-2020 συστάθηκε το 2017 από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Ισότητας με δεδηλωμένο στόχο να εργαστεί για την επίτευξη της γυναικείας ισότητας μέχρι το 2021, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των γυναικών σε μια σειρά από διαφορετικές ταυτότητες και καταστάσεις. Εστιάζεται στις ανάγκες των εργαζόμενων γυναικών προτείνοντας να συνεχίσει να αυξάνεται η επένδυση για την φύλαξη παιδιών, να γίνουν ενέργειες για την αντιμετώπιση του έμφυλου μισθολογικού χάσματος, να βελτιωθούν οι συνθήκες επισφαλούς απασχόλησης για τις γυναίκες και να παρέχεται επιπλέον υποστήριξη σε γυναίκες-επιχειρηματίες. Επιπλέον, οι γονείς μονογονεϊκών οικογενειών και οι κοινωνικά αποκλεισμένες γυναίκες, όπως αναφέρεται, θα έχουν καλύτερη πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην κατάρτιση και στις ευκαιρίες απασχόλησης. Το ανακοινωμένο σχέδιο της Στρατηγικής είναι να εφαρμόσει ένα

πολιτικό πλαίσιο που θα εστιάζεται στο ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια στην Ιρλανδία θα μπορούν:

- να απολαμβάνουν οικονομική ασφάλεια και ίσες κοινωνικοοικονομικές ευκαιρίες με τους άντρες και τα αγόρια,
- να βιώνουν καλύτερη σωματική και ψυχική υγεία,
- να έχουν δικαιώματα ως ισότιμοι και ενεργοί πολίτες,
- να συμμετέχουν ισότιμα στην ηγεσία σε όλους τους τομείς της ιρλανδικής ζωής,
- να γίνουν μάρτυρες μείωσης της βίας με βάση το φύλο και
- να υιοθετηθεί μια έμφυλη οπτική από τον κυβερνητικό μηχανισμό.

Ωστόσο, πρόκειται κατά βάση για ένα φιλόδοξο έγγραφο με ελάχιστους καθορισμένους στόχους, χρονοδιαγράμματα και επιπλέον πόρους που να εκχωρούνται για την εφαρμογή του.

Η δέσμευση για συνεκτίμηση της ισότητας των φύλων στον προϋπολογισμό, όταν εφαρμοστεί πλήρως και αποτελεσματικά, θα έχει ως αποτέλεσμα την πρόοδο με κατεύθυνση τη μεγαλύτερη διαπιστωμένη εξέλιξη στις πολιτικές ισότητας των φύλων. Μέχρι πρόσφατα, δεν υπήρξε καμία προσπάθεια να δημιουργηθεί μια ισορροπημένη δέσμευση για την ισότητα των φύλων (Murphy, 2016). Η Στρατηγική περιλαμβάνει μια δράση για τη δημιουργία χώρου για την ένταξη της διάστασης του φύλου και τη συνεκτίμηση του φύλου στον προϋπολογισμό στις αστικές και τις δημόσιες υπηρεσίες, και εντάσσει την ευθύνη όλων των κυβερνητικών φορέων να συνεκτιμούν την ισότητα των φύλων στις νέες πολιτικές και να αναθεωρούν τις υπάρχουσες υπό το πρίσμα της ισότητας των φύλων. Αυτό έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει σημαντικά την έμφυλη κουλτούρα της κυβέρνησης και ευρύτερα της κοινωνίας, αλλά μόνο εφόσον εφαρμοστεί αποτελεσματικά.

Η **Ιρλανδία έχει σοβαρά προβλήματα** υποτίμησης της φροντίδας, έμφυλης φτώχειας και ανισοτήτων, που απαιτούν σημαντικές δομικές αλλαγές. Η πρόσβαση στην αμειβόμενη εργασία επηρεάζεται βαθιά από τους περιορισμούς που έχουν τεθεί στις γυναίκες από αντικρουόμενα ζητήματα φροντίδας και οικονομικής ανεξαρτησίας. Οι υποδομές φροντίδας για τους φτωχούς περιπλέκουν αυτή την κατάσταση (Barry – Feeley, 2016· IHREC, 2019). Στο πλαίσιο της Διακήρυξης του Πεκίνου +25 και της Επιτροπής 2020 για τη Θέση των Γυναικών, οι φεμινίστριες της Αριστεράς, οι γυναικείες οργανώσεις, τα προοδευτικά κόμματα και οι δρώντες θα πρέπει να επικεντρώσουν τα αιτήματά τους στην καλύτερη υλοποίηση και εφαρμογή της Πλατφόρμας για Δράση του Πεκίνου από πλευράς της ιρλανδικής κυβέρνησης.

Η οικονομική και κοινωνική πολιτική έχει αποτύχει να αντιμετωπίσει τη φτώχεια και τις ανισότητες και να θέσει σε εφαρμογή τις ζωτικές κοινωνικές επενδύσεις που είναι απαραίτητες ενόψει των αποκαρδιωτικών επιπέδων αστεγίας, της ελλιπούς πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, των εισοδημάτων που βρίσκονται στο όριο της φτώχειας ή και κάτω από αυτό – και αυτό περιλαμβάνει πολλούς (έναν στους έξι) από όσους εργάζονται με χαμηλόμισθη απασχόληση. Η *ανάκαμψη* στην Ιρλανδία είναι μερική και δεν έχει αγγίξει σημαντικούς τομείς της κοινωνίας. Πολλοί είναι εκείνοι που είναι εγκλωβισμένοι σε μόνιμη φτώχεια, εν τη απουσία αποτελεσματικής κρατικής παρέμβασης. Οι γυναίκες επηρεάζονται ιδιαίτερα από τα αυξανόμενα έξοδα της στέγασης και της φροντίδας των παιδιών, μαζί με τα χαμηλά επίπεδα των μισθών στην επισφαλή μερική απασχόληση. Μέτρα για να αντιμετωπιστούν κάποια από αυτά τα ζητήματα έχουν παρθεί, αλλά το κράτος έχει ακόμα μεγάλη απόσταση να διανύσει για τη δημιουργία δρόμων για την αξιοπρεπή, βιώσιμη απασχόληση που θα επιτρέπει στα νοικοκυριά να συνδυάζουν την αμειβόμενη εργασία και την ποιοτική φροντίδα. Από τις τελευταίες Εθνικές Εκλογές

τον Φεβρουάριο του 2020 προέκυψε ότι η βιώσιμη στέγαση, η υγεία, η φύλαξη παιδιών και τα δημόσια μέσα μεταφοράς είναι τα κρίσιμα ζητήματα στην Ιρλανδία μετά την κρίση, τα οποία σηματοδοτήθηκαν από μια ξεκάθαρη μεταστροφή σε ψήφους υπέρ κομμάτων και υποψηφίων, που αναγνωρίζουν αυτές τις προτεραιότητες, καθώς και την επείγουσα ανάγκη για ένα πρόγραμμα κοινωνικών επενδύσεων, που θα παρέχει αυτές τις ζωτικές υπηρεσίες.

Είναι απαραίτητο τα ζητήματα της έμφυλης ανισότητας να παίξουν κεντρικό ρόλο στη διαμόρφωση αυτής της δημόσιας πολιτικής, και ενώ η Συνέλευση των Πολιτών είναι μια ευπρόσδεκτη εξέλιξη, οι γυναίκες συνεχίζουν να έχουν χρόνια υποεκπροσώπηση στη λήψη αποφάσεων στην Ιρλανδία, και αυτό αντανακλάται στην έλλειψη έμφυλου πρίσματος κατά την παραγωγή πολιτικής. Στην Ιρλανδία, η υιοθέτηση αποτελεσματικών έμφυλα προσανατολισμένων μέτρων που να στοχεύουν στη μείωση της φτώχειας και της ανισότητας στις ευάλωτες ομάδες, όπως είναι τα νοικοκυριά με χαμηλά εισοδήματα, τα παιδιά, οι μονογονεϊκές οικογένειες, οι μειονότητες και οι άστεγοι, είναι επείγουσα και καθοριστική. Πριν από την εφαρμογή των προτεινόμενων πολιτικών μέτρων που επηρεάζουν το εισόδημα και τις δημόσιες υπηρεσίες από τις οποίες εξαρτώνται πολλά νοικοκυριά με χαμηλά εισοδήματα, θα πρέπει να γίνουν κοινωνικές και οικονομικές αξιολογήσεις του αντίκτυπου. Οι ιδιαίτερες ανάγκες των μειονοτήτων που υφίστανται διακρίσεις θα πρέπει να ιεραρχηθούν και να αντιμετωπιστεί η κατάσταση των γυναικών στις ακόλουθες ομάδες: στους άστεγους, στα μονογονεϊκά νοικοκυριά, στα άτομα που υφίστανται βία με βάση το φύλο, στις εθνικές μειονότητες (μεταξύ αυτών και στους Ταξιδιώτες και στους Ρομά), στα νοικοκυριά με χαμηλά εισοδήματα (συμπεριλαμβανομένης της φτώχειας παρά την εργασία), στα άτομα με αναπηρίες, στις σεξουαλικές μειονότητες και σε όσους υπάγονται στην *Άμεση Παροχή*.

Αυτό που φαίνεται ξεκάθαρα ότι λείπει από τη δημόσια πολιτική της Ιρλανδίας είναι το να τεθούν πολύ πιο συγκεκριμένοι στόχοι και σαφή χρονοδιαγράμματα, που να συνδέονται με αποτελεσματικές στρατηγικές, για να επιτευχθεί η τόσο αναγκαία κοινωνική και οικονομική αλλαγή. Η δέσμευση της κυβέρνησης να εντάξει στον προϋπολογισμό την ισότητα και το φύλο θα πρέπει να εφαρμοστεί και να οδηγήσει σε αποτελέσματα ουσιαστικής ισότητας μέσα από στοχευμένα μέτρα

στον προϋπολογισμό για τις γυναίκες και άλλες ομάδες που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση. Αυτή η προσέγγιση έχει τη δυνατότητα να διασφαλίσει ότι όλα τα μέλη της κοινωνίας θα έχουν επαρκείς πόρους και εισοδήματα, για να ζήσουν με αξιοπρέπεια. Θα πρέπει να υπάρχει ένα σύστημα λογοδοσίας για την ισότητα των φύλων, που να συνδέεται με τον προϋπολογισμό, με πολύ συγκεκριμένες πολιτικές, άξονες υπευθυνότητας και χρονοδιαγράμματα – τα μεγαλεπήβολα έγγραφα δεν αρκούν. Η διαδεδομένη υιοθέτηση του Μισθού Επιβίωσης έχει τη δυνατότητα να επιφέρει μεγάλη βελτίωση στη ζωή όσων ζουν σε φτώχεια και των χαμηλόμισθων εργαζόμενων, και θα μπορούσε να καθιερώσει ένα ελάχιστο αλλά πιο αξιοπρεπές πρότυπο διαβίωσης (όπως επίσης και να ωθήσει την Ιρλανδία προς την εισαγωγή ενός βασικού συστήματος εισοδημάτων). Η νομική προστασία και η ισχυρή υποστήριξη είναι απαραίτητες για όσους εργάζονται σε επισφαλή και χαμηλόμισθη απασχόληση, έχουν χαμηλά εισοδήματα ή αποτελούν μονογονεϊκά νοικοκυριά, μέσα από τη λήψη μέτρων όπως η επείγουσα δημόσια στέγαση, η φύλαξη παιδιών και οι παροχές υγείας, μαζί με μια πιο έμφυλα ισότιμη ανακατανομή της φροντίδας και των εισοδημάτων μέσα στο νοικοκυριό και μεταξύ διαφορετικών νοικοκυριών.

- Barry, U, "Gender equality and economic crisis: Ireland and the EU," στο: Bargawani, H. – Cozzi, G. – Himmelweit, S. (επιμ.), *Economics and Austerity in Europe – Gendered impacts and sustainable alternatives*, Λονδίνο: Routledge, 2017.
- Barry, U. – Feeley, M., *Country Fiche on Ireland to the EU Network on Scientific analysis and Assessment on Gender Equality*, SAAGE, 2019.
- Barry, U. – Feeley, M., *Gender and Economic Inequality in Ireland στο Cherishing All Equally* 2016, TASC, 2016.
- Barry, U. – Conroy, P., "Ireland in Crisis: women, austerity, and inequality," στο: Rubery, Jill – Karamessini, Maria, *Women and Austerity – the economic crisis and the future for gender equality*, Λονδίνο: Routledge, 2015.
- Central Statistics Office, *Women and Men in Ireland*, Δουβλίνο: CSO, 2016.
- Central Statistics Office, *Employment and Unemployment Data*, Δουβλίνο: CSO, 2018.
- Central Statistics Office, *Experience of Discrimination in Ireland*, Δουβλίνο: CSO, 2019.
- Central Statistics Office, *SILC Survey of Income & Living Conditions (2017)*, Δουβλίνο: CSO, 2019.
- Central Statistics Office, *Household Finance and Consumption Survey*, Δουβλίνο: CSO, 2019.
- Department of Justice and Equality, *National Strategy for Women and Girls 2017-2020*, Δουβλίνο: DJE, 2017. Διαθέσιμο στο: http://www.justice.ie/en/JELR/_2020.pdf/Files/National_Strategy_for_Women_and_Girls_2017_-_2020.pdf
- Department of Justice and Equality, *Summary of Public Consultation: Measures to tackle the gender pay gap*, Δουβλίνο: DJELR, 2018. Διαθέσιμο στο: <http://www.genderequality.ie/en/GE/Summary>
- ESRI – EA, *The Gender Impact of Tax and Benefit Change: A Microsimulation Approach*, 2014. Επικοινωνία: info@equality.ie
- European Commission, *European Semester Report on Ireland*, 2019. Διαθέσιμο στο: [2019-european-semester-county-report-Ireland-en](https://ec.europa.eu/economy_finance/european-semester-report-ireland-en)

- European Institute for Gender Equality, *Gender Equality Index 2017: Measuring gender equality in the European Union 2005-2015*, EE: EIGE, 2017. Διαθέσιμο στο: http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/20177277_mh0517208enn_pdf.pdf, ανακτήθηκε στις: 5/2/2018.
- Harvey, Brian, *Travelling with Austerity: Impacts of Cuts on Travellers, Traveller Projects and Services*, Δουβλίνο: Pavee Point, 2013.
- IBEC, *Measures to Address the Gender Pay Gap in Ireland*, Δουβλίνο, 2017. Διαθέσιμο στο: <https://ibec.ie/IBEC/Press/PressPublicationsdocs/lib3.nsf/vPages/Newsroom~comprehensive-approach-to-gender-pay-reporting-needed->
- Irish Refugee Council, *Report of Conditions of Asylum Seekers in Ireland*, 2017. Επικοινωνία: info@irishrefugeecouncil.ie
- IHREC, *Caring and Unpaid Work in Ireland. Irish Human Rights and Equality Commission*, 2019.
- Joint Committee on Social Protection, *Recovery in Europe: uneven and incomplete 2017*, European Research Series, 2018.
- Joint Committee on Social Protection, *Report on the Position of Lone Parents in Ireland*, European Research Series, 2019.
- Low Pay Commission, *Report of the Commission on Low Pay*, 2016. Διαθέσιμο στο: [Low Pay Commission/](http://www.lowpaycommission.gov.uk/)
- Mandate, *Decent Work? The Impact of the Recession on Low Paid Workers*, Δουβλίνο: Mandate Trade Union, 2012.
- Murphy, M., *National Women's Council of Ireland (NWCI) Gender Budget Assessment Exercise for Budget 2018*, Maynooth University, 2018. Διαθέσιμο στο: www.nwci.ie
- Murphy M. – Cullen, P., "Gendered Mobilisations against Austerity in Ireland," στο: *Special Issue Gender, Equality and "Austerity": Vulnerabilities, Resistance and Change* Vol. 24, 2017, Issue I Gender, Work and Organisation. Wiley on-line library.
- NESC, *Moving from Welfare to Work: Low Work Intensity Households and the Quality of Supportive Systems*, National Economic and Social Council, 2018.
- NERI, *A Profile of Those on The Minimum Wage*, Nevin Economic Research Institute, 2015.

- NWCI, *Submission to Budget 2019*, National Women's Council of Ireland, 2019. Διαθέσιμο στο: www.nwci.ie
- NWCI, *Submission to Consultation on Gender Pay Gap*, National Women's Council of Ireland, 2019. Διαθέσιμο στο: www.nwci.ie
- NWCI, *No Small Change – women's representation in local development in Ireland*, National Women's Council of Ireland. Διαθέσιμο στο: www.nwci.ie
- OECD, *OECD Employment Outlook 2019 Morgan Stanley Research*, 2013.
- Social Justice Ireland, *Social Justice Matters – 2019 Guide to a Fairer Irish Society*, 2019. Διαθέσιμο στο: www.socialjustice.ie/social-justice-matters
- TASC, *Cherishing All Equally 2016: Economic Inequality in Ireland*, TASC, 2016. Διαθέσιμο στο: www.tasc.ie
- TASC, *Living with Uncertainty: Social Implications of Precarious Work*, TASC, 2016. Διαθέσιμο στο: www.tasc.ie
- SAFE Ireland, *Annual National Domestic Violence Services Statistics*, 2013. Διαθέσιμο στο: <http://www.safeireland.ie>
- Society of St Vincent de Paul, *Working, Parenting and Struggling? An analysis of the employment and living conditions of one parent families in Ireland*, SvdeP., 2019.
- Swaine, S., *Equality Budgeting: Proposed Next Steps for Ireland*, Δουβλίνο: IGEES, 2017.
- UN, *Beijing Declaration and Platform for Action*, United Nations SDG, 1995.
- UN Sustainable Development Goals, *Measuring Progress: The Sustainable Progress Index 2019*, United Nations SDG, 2019.
- Women's Aid, *Impact Report*, Δουβλίνο: Women's Aid, 2019. Διαθέσιμο στο: <http://www.womensaid.ie>
- Women's Aid, *Femicide Watch 2018 – Republic of Ireland*, Δουβλίνο: Women's Aid, 2018. Διαθέσιμο στο: <http://www.womensaid.ie>

Οι συνέπειες της λιτότητας – επιλεγμένα στοιχεία για τη φτώχεια και την ανισότητα στην Ιρλανδία

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Το 14,1% το 2008 αυξήθηκε σε 17,3% το 2012 και έπεσε σε 14,0% το 2018.
2008: Γυναίκες 14,9%, Άντρες 14,0%. 2018: Γυναίκες 14,9% Άντρες 13,0%.

ΠΟΣΟΣΤΟ ΙΡΛΑΝΔΩΝ ΠΟΥ ΖΟΥΝ ΣΕ ΜΟΝΙΜΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Το 4,2% το 2008 αυξήθηκε σε 9,1% το 2013 και έπεσε σε 5,6% το 2017.
2008: Γυναίκες 4,5%, Άντρες 4,0%. 2018: Γυναίκες 6,2%, Άνδρες 5,1%.

ΥΛΙΚΗ ΑΠΟΣΤΕΡΗΣΗ

Το 13,7% το 2008 αυξήθηκε σε 30,5% το 2013 και έπεσε σε 15,1% το 2017.
2018: Γυναίκες 15,6%, Άντρες 14,7%.

ΟΜΑΔΕΣ ΣΕ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΚΙΝΔΥΝΟ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

2018: Μονογονεϊκές οικογένειες 33,5%, Άνεργοι 47,3%, Ασθενείς ή ανάπηροι 47,7%.

ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΟΝΙΜΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΕΡΓΟΥΣ

Το 9,7% του 2008 αυξήθηκε σε 27,6% το 2018.

ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΖΟΥΝ ΣΕ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ Η ΣΕ ΜΟΝΙΜΗ ΦΤΩΧΕΙΑ

2018: 23,9%. Μόνιμη φτώχεια 8,8%

ΜΟΝΙΜΗ ΦΤΩΧΕΙΑ ΣΕ ΜΟΝΟΓΟΝΕΪΚΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ (ΠΑΝΩ ΑΠΟ 90% ΓΥΝΑΙΚΕΣ)

Το 17,8% του 2008 αυξήθηκε σε 19,2% το 2018.

ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΠΙΤΙΟΥ (98% ΓΥΝΑΙΚΕΣ)

Το 21,7% το 2008 αυξήθηκε σε 23,2% το 2018.

2018: Μόνιμη φτώχεια των ατόμων που ασχολούνται με τις υποχρεώσεις του σπιτιού 8,4%.

ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΝΤΡΕΣ ΗΛΙΚΙΑΣ 16-64 ΕΤΩΝ

2008: Γυναίκες 60,5%· Άνδρες 75,6%.

2013: Γυναίκες 57,1%· Άντρες 65,8%.

2019: Γυναίκες 67,9,0%· Άντρες 80,2%.

ΕΜΦΥΛΟ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΟ ΧΑΣΜΑ

2008: 12,6 ποσοστιαίες μονάδες.

2012: 14,4 ποσοστιαίες μονάδες.

2017: 14,7 ποσοστιαίες μονάδες.

ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΝΤΡΕΣ ΗΛΙΚΙΑΣ 16-74 ΕΤΩΝ

2008: Γυναίκες 3,9%· Άντρες 6,2%.

2013: Γυναίκες 11,4%· Άντρες 15,9%.

2019: Γυναίκες 5,2%· Άντρες 5,6%.

2008: έμφυλο χάσμα 2,3 ποσοστιαίες μονάδες.

2013: έμφυλο χάσμα 4,5 ποσοστιαίες μονάδες.

2019: έμφυλο χάσμα 0,4 ποσοστιαίες μονάδες.

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ GINI ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΙΣΟΤΗΤΑ ΣΤΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ

Ιρλανδία 30,6

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΜΕ ΜΟΡΦΩΣΗ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ηλικίας 25-64 (με πτυχίο) κερδίζουν 28% λιγότερα από τους άντρες στην αντίστοιχη κατηγορία.

ΠΟΙΟΣ ΚΑΝΕΙ ΤΙΣ ΔΟΥΛΕΙΕΣ ΤΟΥ ΣΠΙΤΙΟΥ;

2017: Οι γυναίκες κάνουν 40% περισσότερες δουλειές από τους άντρες. Οι κοινωνικές μεταβιβάσεις (για παράδειγμα, κρατικές συντάξεις, επιδόματα παιδιού, επιδόματα ανεργίας και άλλα βοηθήματα κοινωνικής πρόνοιας) είναι πολύ αποτελεσματικά εργαλεία για τη μείωση της φτώχειας. Το 2018, αν εξαιρούνταν από το εισόδημα όλες οι κοινωνικές μεταβιβάσεις, το ποσοστό ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας θα ήταν 40,9%.

ΦΥΛΟ

Οι γυναίκες είναι γενικώς σε μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας από ό,τι οι άντρες, καθώς είναι λιγότερο πιθανό να εργάζονται σε αμειβόμενη απασχόληση· συνήθως έχουν χαμηλότερες συντάξεις, έχουν μεγαλύτερο μερίδιο των άμισθων ευθυνών φροντίδας και, όταν εργάζονται, συχνά πληρώνονται λιγότερο.

Η **Ούρσουλα Μπάρι** (Ursula Barry) είναι αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Πανεπιστημιακό Κολέγιο του Δουβλίνου και ειδικεύεται στο φύλο, στην ισότητα και τη δημόσια πολιτική. Ιρλανδή εκπρόσωπος στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εμπειρογνομώνων για την Ισότητα των Φύλων (SAAGE.eu). Μέλος της Συμβουλευτικής Ομάδας Εμπειρογνομώνων για τη Συνέλευση Πολιτών για την Ισότητα των Φύλων στην Ιρλανδία. Συγγραφέας του “Gendered Austerity Policies: inequality on the rise in the EU,” στο: English *et al.* (επιμ.), *Global Women’s Work* (Λονδίνο: Routledge, 2019) και του “Gender equality and economic crisis: Ireland and the EU,” στο: Bargawni *et al.* (επιμ.), *Economics & Austerity in Europe* (Λονδίνο: Routledge 2017).
e-mail: ursula.barry@ucd.ie

Έκδοση του Ιδρύματος Ρόζα Λούξεμπουργκ,
Παράρτημα Ελλάδα

ΛΙΤΟΤΗΤΑ, ΕΜΦΥΛΗ ΑΝΙΣΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ
ΛΙΤΟΤΗΤΑ, ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΑΝΙΣΟΤΗΤΑ –
Η ΙΡΛΑΝΔΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ;

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ

Ursula Barry

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Δανάη Καπράνου

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ, ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

Δημήτρης Λυμπερόπουλος

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Εριφύλη Αράπογλου

Αθήνα Φεβρουάριος 2021

ISBN

978-618-5478-02-5

ΙΔΡΥΜΑ ΡΟΖΑ ΛΟΥΞΕΜΠΟΥΡΓΚ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

Καλλιδρομίου 17, 106 80 Αθήνα

τηλ.: 210 3636761

www.rosalux.gr

Η έκδοση, όπως και πολλές από τις δραστηριότητες του Παραρτήματος Ελλάδας του Ιδρύματος Ρόζα Λούξεμπουργκ, χρηματοδοτήθηκε από το γερμανικό Υπουργείο Εξωτερικών.